

Jitka Viktorová laureátkou For Women in Science 2025 za boj proti tiché pandemii

25.9.2025 - Jakub Dražanský | Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

České vědkyně získaly prestižní ocenění For Women in Science 2025.

For Women in Science (FWIS) je mezinárodní program vzniklý v roce 1998 ve spolupráci společnosti L'Oréal a organizace UNESCO, který si klade za cíl oceňovat vynikající vědkyně a podporovat ženy na začátku vědecké kariéry. Program zároveň upozorňuje na nízké zastoupení žen ve vědě a význam rovnosti příležitostí pro rozvoj celé vědecké komunity. Od svého vzniku bylo oceněno více než 4 400 žen ve více než 140 zemích světa, včetně České republiky, kde se program každoročně koná od roku 2006.

V letošním, devatenáctém ročníku soutěže je **mezi třemi oceněnými vědkyněmi docentka Jitka Viktorová**, odbornice z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze (Ústav biochemie a mikrobiologie), která se zaměřuje na jeden z nejpálčivějších problémů současné medicíny – bakteriální rezistenci vůči antibiotikům.

Antibiotická rezistence představuje jednu z největších globálních zdravotních hrozeb 21. století. Výzkumný tým vedený laureátkou VŠCHT pracuje na inovativních metodách, jak překonat rezistenci bakterií a obnovit účinnost antibiotik. Prioritou je vývoj adjuvantních terapií, které kombinují stávající léčiva s látkami schopnými blokovat bakteriální obranné mechanismy.

Tento výzkum využívá moderní biochemické i mikrobiologické metody k identifikaci klíčových enzymů vyvolávajících rezistenci a testování inhibičních látek, které by mohly zlepšit léčebné výsledky a zpomalit šíření rezistence. Její práce tak pomáhá předvídat reakce buněk na terapii a obnovit jejich citlivost vůči antibiotikům, ale také protinádorovým lékům.

“Světová zdravotnická organizace odhaduje, že v roce 2050 zemře na antibiotickou rezistenci víc lidí než na rakovinu, a to za pozornost rozhodně stojí.” řekla docentka Viktorová pro Vědavýzkum.cz.

Úspěch laureátek FWIS potvrzuje rostoucí význam interdisciplinární spolupráce mezi vědci napříč obory v České republice i zahraničí. Finanční podpora, kterou ocenění přináší, umožňuje rozšíření kapacit výzkumu a investice do klíčových experimentálních fází, které nejsou běžně hrazeny z grantových zdrojů.

Program For Women in Science nejen vyzdvihuje excelenci vědecké práce jednotlivých žen, ale zároveň motivuje mladé ženy k volbě vědecké kariéry. Rok od roku přitahuje program stále větší pozornost a potvrzuje, že české vědkyně patří mezi přední odborníky na mezinárodní scéně.

VŠCHT je hrdá na to, že může být součástí této iniciativy, která podporuje vědecký rozvoj a rovnost příležitostí v akademické sféře.

Níže najdete navazující rozhovor s laureátkou, ve kterém se podělí o své dojmy z předání ocenění, zkušenosti ze soutěže i osobní pohled na vědeckou kariéru a její skloubení s rodinným životem.

Jaké jsou vaše první dojmy jako laureátky For Women in Science a co pro vás toto ocenění znamená?

Mezi mé první dojmy patří rozhodně pokora a vděčnost. Toto ocenění beru jako veliký závazek vůči

své vědecké skupině, ústavu i univerzitě. Posunula jsem si laťku zas o kousek výš a doufám, že přes ní ještě zvládnou chvilku skákat. Vděčnost pak patří zejména mé rodině a členům vědeckého týmu, kteří se na výzkumu podílejí.

Vaše téma se týkalo bakteriální rezistence proti antibiotikům. V čem je projekt unikátní a proč myslíte, že byl preferován nad ostatními nominovanými projekty?

Toto téma je velmi palčivé a aktuální. O antibiotické rezistenci se mluví jako o tiché pandemii. Světová zdravotnická organizace ji označuje jako jednu z deseti globálních hrozeb, kterým lidstvo v současné době čelí. Akční plán ČR klade důraz na hledání alternativních přístupů k léčbě infekcí způsobených rezistentními bakteriemi.

Náš projekt se zabývá vývojem rezistence k adjuvantní terapii. Adjuvantní terapie kombinuje antibiotikum a adjuvans – specifický inhibitor mechanismu rezistence bakterie k danému antibiotiku. Naše hypotéza předpokládá, že k adjuvantní terapii bude rezistence vznikat výrazně pomaleji, pokud vůbec. Tím by se tak adjuvantní terapie mohla stát velmi účinným nástrojem v boji s antibiotickou rezistencí.

Stala jste se jednou ze tří laureátek FWIS L'Oréal, a to z více než 60 účastnic. Jak vypadala atmosféra mezi laureátkami?

Markéta Hujerová (Technická univerzita v Liberci) i Pavlína Modlitbová (Akademie věd České republiky) jsou neuvěřitelně silné a osobité ženy. Bylo mi ctí se s nimi seznámit. Našly jsme i možné způsoby spolupráce, takže se moc těším, co nám budoucnost přinese.

Nejenže zastupujete ženy ve vědě, ale jste také dvojnásobná matka. Jak se vám dařilo a daří toto skloubit?

Upřímně nevím, jestli se mi to daří, to asi ukáže až čas. Začátky rozhodně byly velmi náročné. Ve školce totiž nikoho nezajímá, že se vám protáhla schůzka s doktorandem nebo že vám pomalu protéká kolona. Místo toho, abyste po těžkém dni v laboratoři omdleli na gauči, musíte najít zbytky sil a udělat domácí úkoly, podepsat žákovské, vymyslet svačiny a večeře, vyprat, poklidit, přečíst pohádku před spaním... Pak se ale ta mince začne otáčet a vy vidíte, že z vašeho zaměstnání začínají děti i těžit. Začnou s vámi jezdit na konference, poznávat cizí země a hlavně jazyky, zvou vás do školy na přednášky... To je pro jejich budoucnost rozhodně velká deviza. Teď jsou z mých dětí už velké slečny, jedna studuje ve Francii. Rozhodně to ale chtělo hodně trpělivosti a pochopení i z jejich strany.

Co byste v systému změnila, aby skloubení kariéry a mateřství fungovalo lépe?

Myslím, že doba jde v tomto ohledu hodně kupředu. Velmi si cením zapojení VŠCHT do Plánu genderové rovnosti (GEP) Evropské komise a konkrétních aktivit typu dětský koutek Zkumavka, ceny Julie Hamáčkové, fondu Dagmar Procházkové a v neposlední řadě mne velmi zaujal projekt Restart ve výzvě Návraty, který by měl finančně podpořit právě výzkumné pracovníky po kariéřní přestávce v podobě mateřské či rodičovské dovolené nebo po dlouhodobé nemoci či péči o osobu blízkou. Jako klíčové vidím pochopení a podporu ze strany školitele a vedoucího pracoviště. Samozřejmě je klíčová i podpora postdoků, v čemž stále ještě hodně zaostáváme.

Obdržela jste jako součást ocenění i finanční podporu. Kam konkrétně se ji chystáte investovat?

Ráda bych část peněz využila na svůj seberozvoj. Z vědkyně se stávám čím dál více manažerkou, takže bych se ráda zlepšila v řízení většího kolektivu, což je pro mne aktuální výzvou. Také zvažuji

účast na jedné prestižní zahraniční konferenci o antibiotické rezistenci, která se koná jednou za dva roky v USA.

Část financí také poputuje k mým dvěma už skoro dospělým dcerám, protože bych chtěla ocenit jejich trpělivost a neuvěřitelnou podporu. Jako vtípek jsem řekla, že bych jim předplatila Rohlik.cz, aby taky někdy poznaly, jak chutná čerstvé pečivo, když se zase opozdíím v práci. Být matkou ve vědě není vůbec jednoduché, takže bych dcerám chtěla připravit nějaký zážitek a poděkovat jim.

Co byste vzkázala mladým vědkyním, ale i vědcům?

Nebojte se! Když na ty dveře nezaklepete, sami se neotevřou.

A co byste vzkázala jejich školitelům?

Pošlete to dál! Je moc hezká knížka *Pay It Forward* od Catherine Ryan Hyde, kde děti dostanou za úkol vymyslet, jak změnit svět. Jeden chlapec přijde s geniálním nápadem – udělá tři dobré skutky a namísto, aby je chtěl oplatit, poprosí dotyčné, aby ten dobrý skutek poslali dál. A takhle si myslím, že by svět měl fungovat. Proto by si i každý školitel měl uvědomit, že za jeho úspěchem nestojí on sám, ale že byli lidé, kteří mu pomohli, kteří v něj věřili. A tyhle skutky by měli předat nastupujícím generacím.

Kromě toho, že všichni tři partneři letošních laureátek se jmenují Jan, co mají ještě společného?

Určitě obrovskou dávku tolerance, trpělivosti a porozumění. Dovolila bych si ale dále tipnout, že jsou všichni dobří i ve vaření večerů a dělání domácích úkolů.

Jiná laureátka zmiňovala byznysové partnery a spolupráce s jinými institucemi. Spolupracovala jste vy s někým mimo domácí půdu na VŠCHT?

Rozhodně ano. Myslím, že je to právě networking, co dělá vědu opravdu kvalitní. Pokud si vědec umí sundat klapky z očí a připustit, že někdo jiný rozumí něčemu jinému lépe, může svůj výzkum značně posunout. Spolupráce s byznysem nám zatím moc nejde, ale jak národních, tak mezinárodních spoluprací v základním výzkumu máme celou řadu. Každá z nich je něčím osobitá, každá nás někam posunula. Velmi si vážím všech kolegů, kteří jsou ochotní s námi sdílet jejich vzorky, know-how, přístroje, kteří jsou ochotní nám pomoci k dosažení společných cílů, podat pomocnou ruku, sepsat společný projekt.

Vědecká práce je často běh na dlouhou trať. Co vám dodává vytrvalost, když se experimenty nedaří?

Jsem ráda za zmínku běhu na dlouhou trať, možná bych k tomu ještě dodala slepé uličky a překážky a bude se to vědecké práci už hodně podobat. Je zapotřebí si uvědomit, že jakákoliv ocenění, publikace či výsledek nejsou prací jednotlivce, ale že za ním stojí velký tým lidí. A já mám celý život neuvěřitelné štěstí na lidi kolem sebe. Všichni moji blízcí kolegové jsou hrozně inspirativní, energičtí, chytří a plní elánu a chuti pustit se do jakýchkoliv společných projektů. A já si moc vážím jejich podpory a energie, kterou mi velmi často ve vhodnou chvíli vracejí zpátky.

<https://www.vscht.cz/popularizace/rozhovory/loreal-fwis-jitka-viktorova>